

معنویت ایران

هاربنس موکیا*

ترجمه: مجید احمدی•

صحبت درباره هندوستان، اشک را به چشم ایرانیان می‌آورد. به واسطه شکوه گذشته و امید به آینده هر ایرانی همواره به هندوستان به دیده تحسین می‌نگرد، در ایران حتی مسلمانان متفاوت هستند. اگر هرگز به ایران سفر نکرده‌اید، پیشنهاد می‌کنم حتماً به این کشور سفر کنید و آماده تعجب و شگفتی نیز باشید.

تهران شهری است بسیار بزرگ که بیش از دوازده میلیون از جمعیت ۷۰ میلیونی ایران را در خود جای داده و به نظر می‌رسد که ظرف دو دهه رشد و توسعه شگفتی یافته است و ییلاهای بزرگ جای خود را به برجهای بلند داده‌اند و ترافیک و آلودگی هوا شاید بیش از دهلی باشد. در نگهداری خیابان‌ها و کوچه‌ها و حرکت اتوموبیل‌ها دقت صرف می‌شود و هرگز ازدحام بیش از حد دیده نمی‌شود. حفظ اسلام و انقلاب اسلامی ایران در همه جا مشاهده می‌شود. تمام مراسم و حتی کلاس‌های درس نیز با نیایش و نام خدا آغاز می‌شود. اگرچه بیشتر مردان کت و شلوار غربی می‌پوشند، اما از کراوات که نشانه مسیحیت و غرب است دوری می‌جویند. تصویر رهبر فقید جمهوری اسلامی ایران و جانشین وی در همه مراکز عمومی ساختمان‌ها و ادارت و مدارس دیده می‌شود. اما در قلب تهران کلیسای بسیار زیبایی برای جمعیت مسیحیان وجود دارد. همه بانوان ایرانی از جوان تا پیر، ثروتمند تا فقیر، غالباً چادر می‌پوشند.

* استاد تاریخ در دانشگاه جواهر لعل نهرو، دهلی‌نو.

• دانشجوی دکتری هنر، دهلی.

اگرچه در جامعه امروز بانوان ایرانی به شیک‌پوشی و آرایش اهمیت می‌دهند و از روسری مانند و شلوار مد روز استفاده می‌کنند. زنان در همه جا حضور دارند، از ادارات دولتی، مدارس، بازار، رستوران گرفته تا پشت اتوموبیل و رانندگی و به‌تنهایی و یا در گروه، با مردان و یا بدون مرد، گاهی دیده می‌شود. زوج‌های جوان دست در دست یکدیگر در پیاده‌روها قدم می‌زنند. زنان درکنار مردان در استادیوم‌های ورزشی، به تشویق تیم‌های ورزشی می‌پردازند.

شهرهای شیراز و اصفهان، هرچند کوچکتر از تهران هستند، اما جذاب‌ترند، خیابان‌ها بزرگ و پهن و ترافیک و آلودگی هوا کمتر است. نظافت محیط و بازارها شگفت‌انگیز و جالب است. مسجد با شکوه قرن هفدهم (مسجد امام خمینی^{۲۹}) که تماماً با کاشی آبی پوشیده شده، اصفهان را به شهری معروف و مهم در تاریخ تبدیل کرده است. این شهر همچنین به خاطر هنرهای سنتی و نگارگری، مرکز هنری ایران است. هرکس می‌تواند به راحتی هنرمندان با ذوق را هنگام طراحی و نگارگری در بازارهای اصفهان مشاهده کند. اما برای خرید می‌بایستی شخص دارای مهارت در چانه‌زنی باشد. شهر شیراز آرامگاه دو ادیب و شاعر پرآوازه جهان، شیخ مصلح‌الدین سعدی و حافظ شیرازی است. شیراز به‌خوبی قدر این دو را شناخته و آرامگاه‌های با شکوه برایشان در دو گوشه این شهر ساخته است. در شیراز چهارراهی نیز به اسم مولانا ابوالکلام آزاد نامگذاری شده است.

موضوع دیگری که به اهمیت شهر شیراز می‌افزاید، وجود منطقه باستانی تخت جمشید در پنجاه کیلومتری این شهر است که قرن‌ها قبل از اسلام ساخته شده است. نکته قابل توجه درباره جمهوری اسلامی و دستاوردهای آن، سرمایه‌گذاری عظیم در سیستم آموزشی مدرن درکنار سایر تحولات اجتماعی ایران است.

اگر در گذشته دور تنها چند دانشگاه محدود با دانشجویانی از یک قشر خاص اجتماعی وجود داشت و یا اندک دانشجویانی که به آمریکایی رفتند و گروه زیادی از جوانان که با سطح متوسط آموزشی در جامعه به‌کار گرفته می‌شدند. اما امروزه چنین نیست. تهران به‌تنهایی هشت دانشگاه بزرگ دارد در بسیاری از شهرهای کوچک و بزرگ نیز دانشگاه وجود دارد دانشگاه‌های ایران نه تنها به‌خوبی طراحی شده و بسیار

نیز هستند بلکه هریک تعداد قابل ملاحظه‌ای کامپیوتر و اینترنت برای استفاده دانشجویان دارند. در دانشگاه تهران در یک سالن بسیار بزرگ تعداد ۱۵۰ کامپیوتر در اختیار دانشجویان است. علاوه بر آن در تمام اتاق‌ها و مراکز دانشگاه‌ها و هرجایی که ضرورت بوده، کامپیوتر وجود دارد. سیستم آموزشی

در شیراز چهارراهی نیز
به اسم مولانا ابوالکلام آزاد
نامگذاری شده است.

ایران با حمایت دولت جریان دارد و همه رشته‌های علوم انسانی و طبیعی مهندسی و پزشکی و... را دربرمی‌گیرد.

در تمام دانشگاه‌هایی که در تهران و سایر شهرها بازدید کردم همه از رئیس دانشگاه تا

اعضای پایین‌تر برای همکاری‌های دانشگاهی بین ایران و هند ابراز امیدواری می‌کردند. خصوصاً همکاری‌های مشترک آن دانشگاه‌ها با دانشگاه جواهرلعل نهر و مورد تأکید قرار می‌گرفت. رئیس دانشگاه بسیار زیبای شهید بهشتی، هنگامی که من درباره تبادلات زبان‌های فارسی و سانسکریت صحبت کردم، بسیار استقبال کرد و گفت آرزوی من تدریس زبان سانسکریت در دانشگاه شهید بهشتی است. این رؤیا با همکاری و تبادل استاد می‌تواند به حقیقت تبدیل شود. ایشان همچنین نسبت به تدریس فرهنگ و فلسفه هند در این دانشگاه ابراز علاقه نمود.

من احترام هندوستان را به طرق مختلف در ایران حفظ کردم. در تخت جمشید هنگامی که مدهوشانه به‌ویرانه‌های این منطقه باستانی خیره شده بودم، دوست و همراه همیشگی‌ام در این سفر، کریم نجفی، کسی که دکتری رشته تاریخ از دانشگاه جواهرلعل نهر و دارد به‌همراه یک همراه رسمی از دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه‌ها در تهران، در گفتگو با جمع کثیری از دانشجویان که در آن‌جا حضور داشتند، اشاره کردند که من پروفیسور تاریخ از کشور هند هستم. همین کافی بود که همه آن‌ها اطرافم را احاطه کنند و عکس‌های دسته جمعی و به‌گرفتن امضا از من مشغول شوند. بیش از یک ساعت طول کشید تا توانستم از آن‌ها جدا شوم و برای اولین بار در زندگی احساس کردم چهره‌ای مشهور، اما کوچک هستم.

در سه سخنرانی خود درباره «اسلام در تاریخ هند» با نگاهی منتقدانه به وضعیت اسلام در هند و تعصبات دینی و همچنین با ستودن برخی از چهره‌های متمایز مسلمان، صحبت کردم، بدون آن‌که مخاطبان خود را بشناسم. انتظار داشتم که جوئی خشنونت‌آمیز بر علیه خود می‌سازم اما آنچه در مقابل من رخ داد تحسین و تشویق حاضران بود.

هرچند شیعه در اسلام دارای یک اختلاف عقیده تاریخی است که از آشکارسازی خود همواره رنج برده است. لذا انتقادات دوستانه من هرگز باعث رنجش آنان نشد و من با خاطراتی خوش از ایران بازگشتم.